

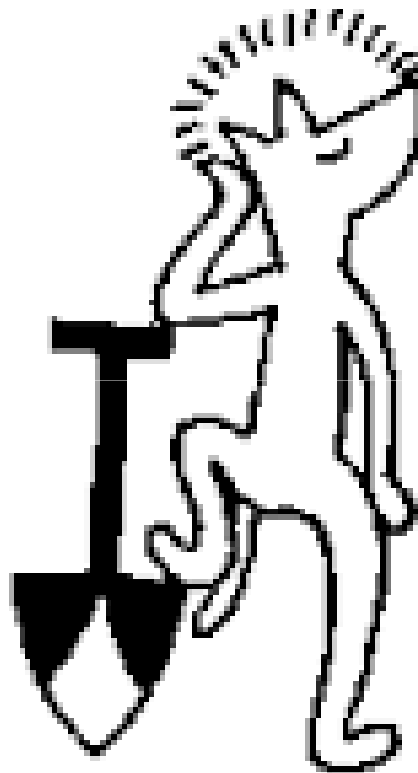
Umělecké dílo jako znak

Několik pojmů ze sémiotiky

Úvod do uměnovědných studií

Co to je?

Co je to znak?

- ▶ (sv. Augustin): „něco,“ co kromě svého působení na (naše) smysly působí i na (naši) mysl [ukazující na něco mimo sebe]
- ▶ Scholastika: „něco,“ co zastupuje něco jiného
- ▶ (J. Mukařovský): Znak je smyslovou realitou, jež se vztahuje k jiné realitě, kterou má vyvolávat
 - ▶ Mukařovský: Umělecké dílo jako znak, 2008.

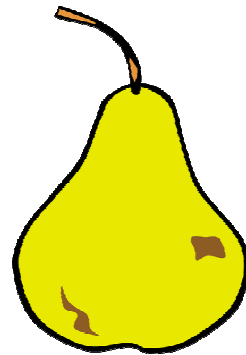
Znak (základní definice)

$$\text{Znak} = (I, Y)$$

- ▶ Znak je uspořádaná dvojice:
 - ▶ označujícího (I) a
 - ▶ označovaného (Y)

Typologie znaků (Ch. Peirce)

▶ Ikon

Haf haf! <šťěkot>

Typologie znaků (Ch. Peirce)

- ▶ Index

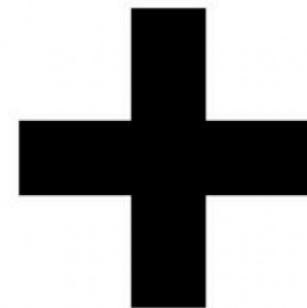
Kouř

Zvýšená teplota

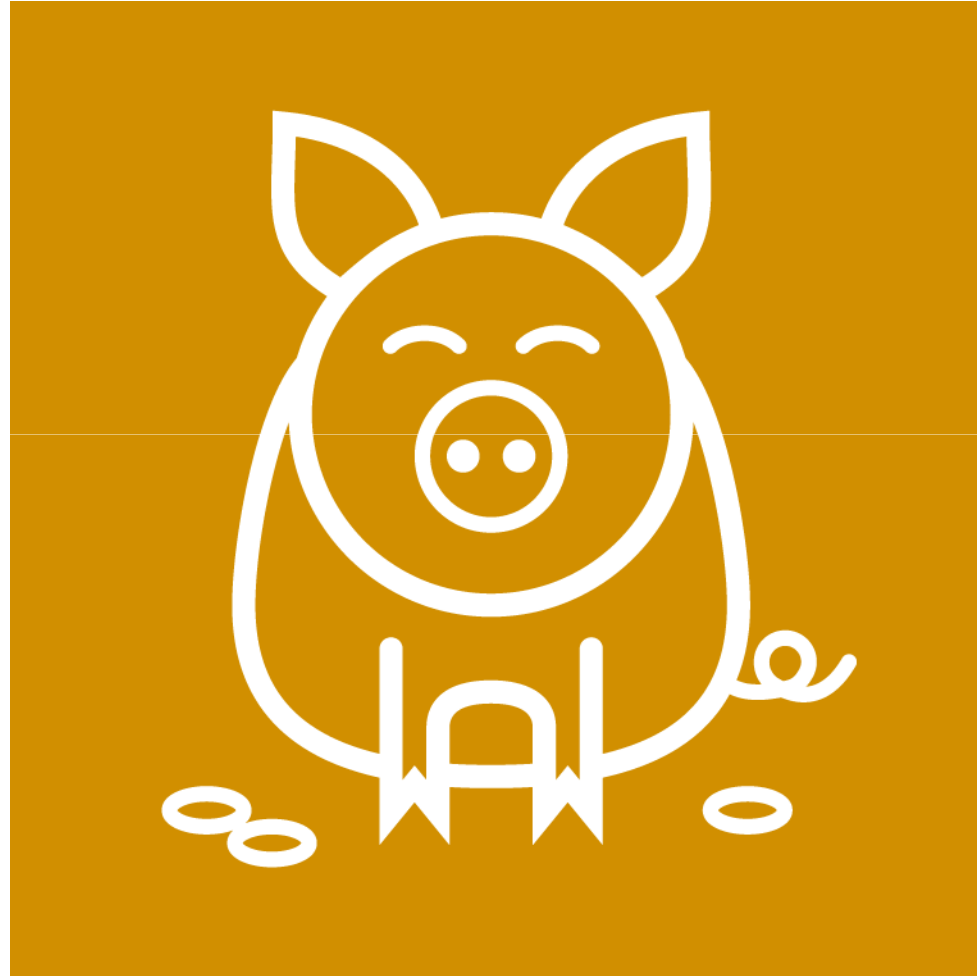
Haf haf! <pes>

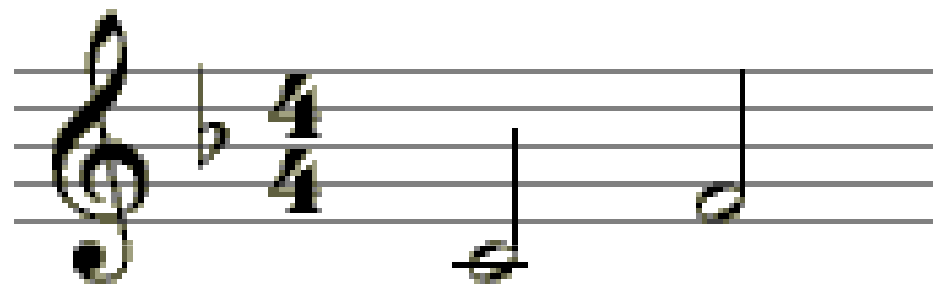
Typologie znaků (Ch. Peirce)

- ▶ Symbol

a

Ho - fi!

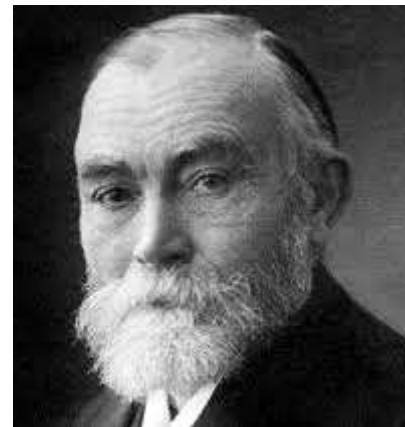
Věda o znacích

- ▶ Charles William Morris (1901-1979)
 - ▶ Sémiotika – věda o znacích
 - ▶ σημειον – znak, označení

- ▶ 3 dimenze vědy o znacích
 - ▶ Sémantika
 - ▶ Syntaktika
 - ▶ Pragmatika

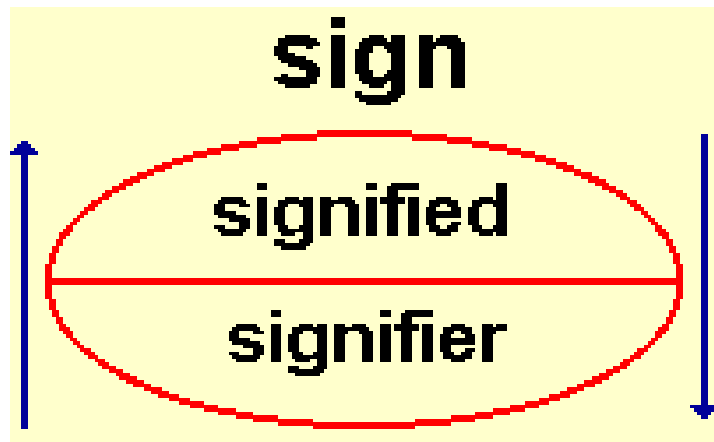
Trocha teorie

- ▶ Charles Sanders Peirce
 - ▶ (1839 – 1914), USA
- ▶ Ferdinand de Saussure
 - ▶ (1857 – 1913), Švýcarsko
- ▶ Gottlob Frege
 - ▶ (1848 – 1925), Německo

Dyadické pojetí znaku

- ▶ Scholastika
- ▶ Ferdinand de Saussure
 - ▶ Kurz obecné lingvistiky
 - ▶ Jazyk jako autonomní systém
 - ▶ Označující - Označované

Dyadické pojetí znaku

- ▶ Vehikulum

KVĚTINA

- ▶ Extenze

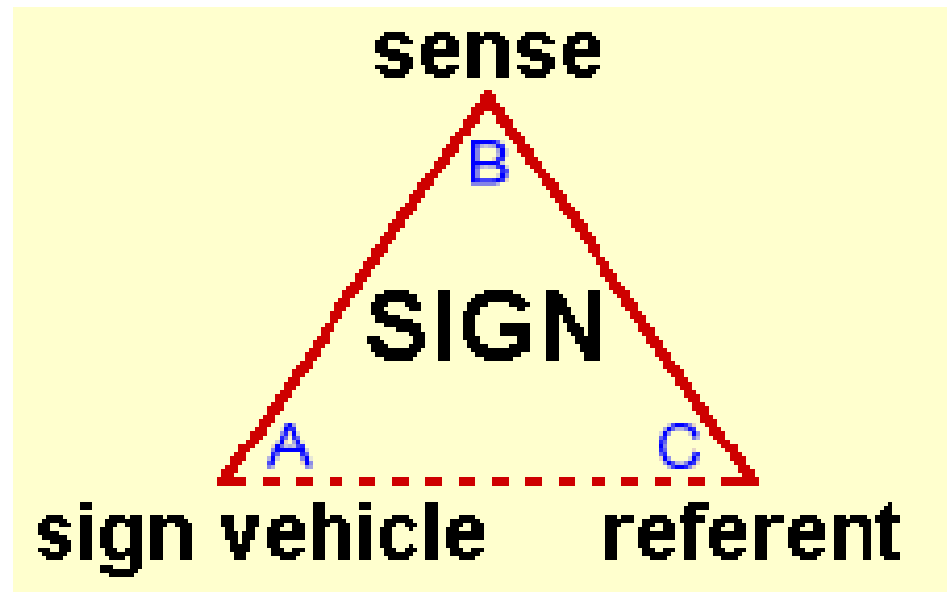

.....

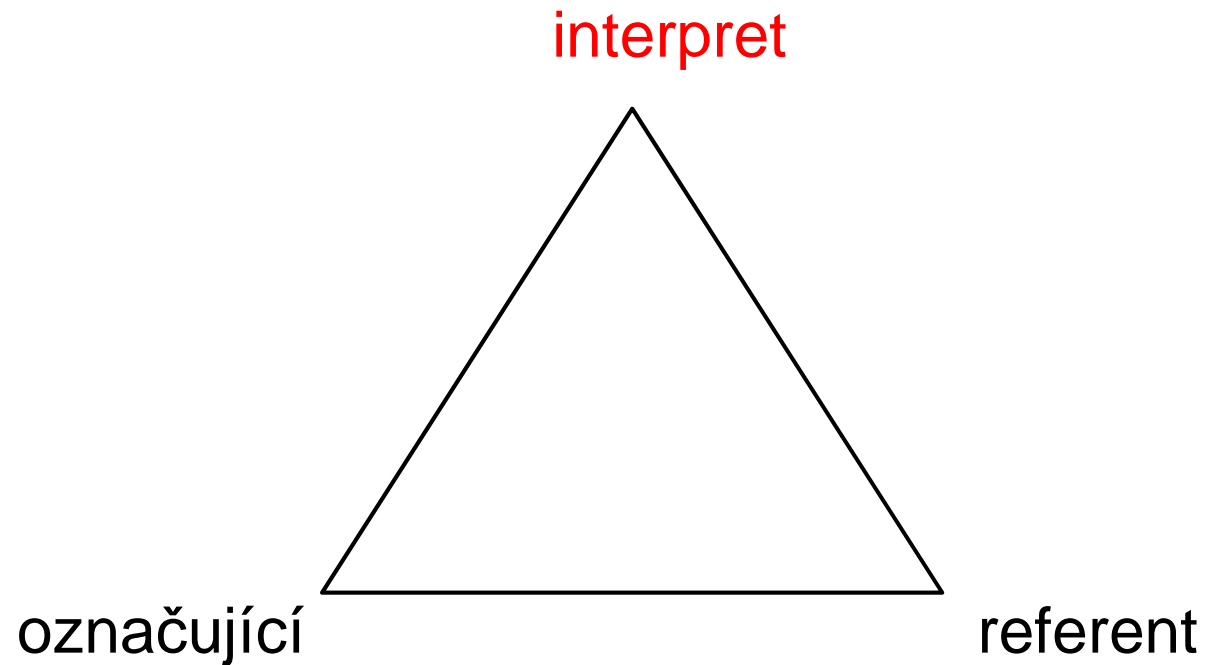
- ▶ Radikální nominalismus

Triadické pojetí znaku

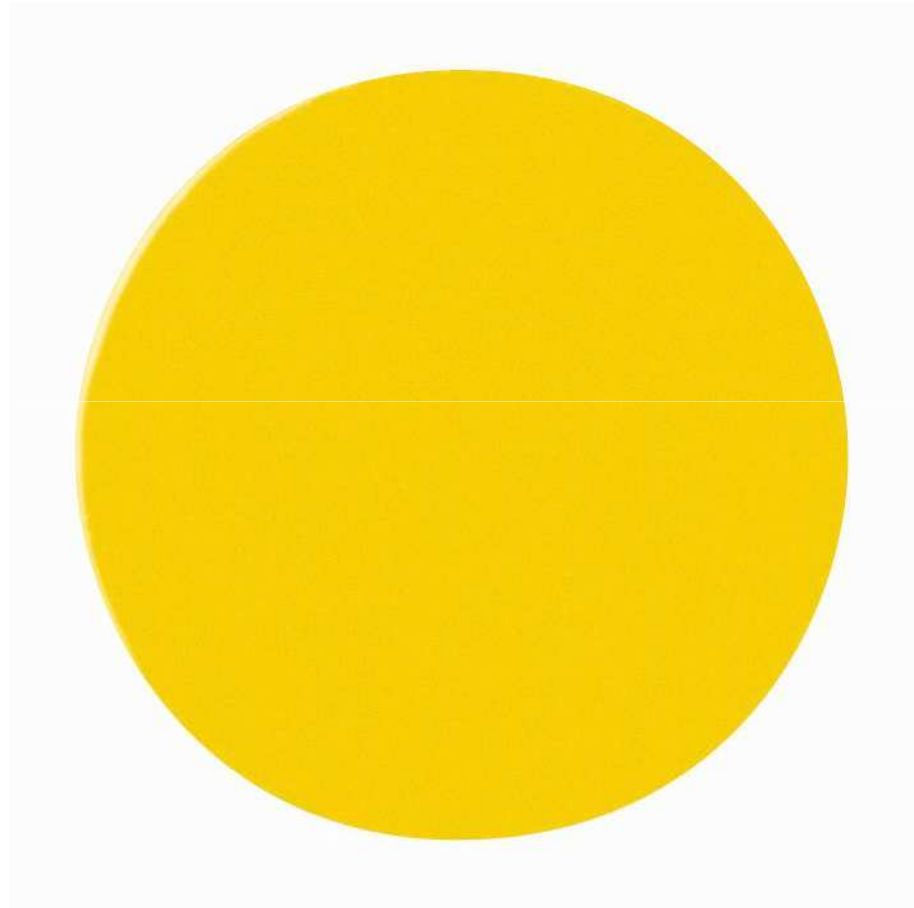
- ▶ Richards-Ogdenův trojúhelník

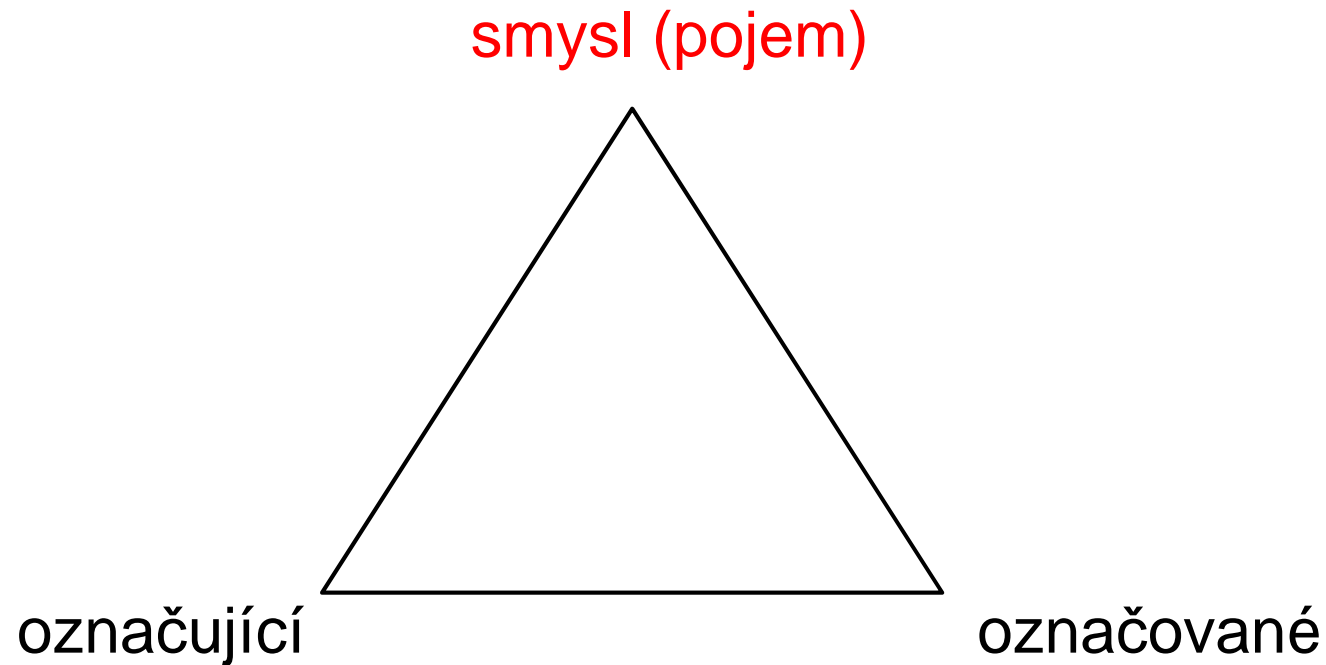
Pojetí znaku - PEIRCE

- ▶ význam se konstituuje v hlavě interpreta
- ▶ ...vzhledem k interpretovi
- ▶ „subjektivita“

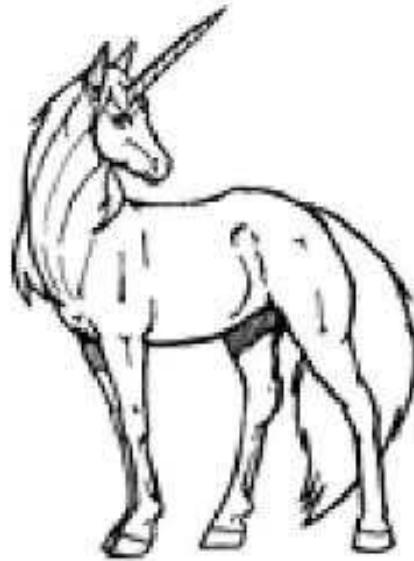

Pojetí znaku - FREGE

- ▶ smysl – objektivní význam
- ▶ realismus
- ▶ „platónské ideje“

-
- ▶ Jednorožec „je bájný tvor, který je obvykle zobrazován v podobě koně či antilopy s nápadným, dlouhým a šroubovitě krouceným rohem. Od křesťanského středověku je považován za symbol síly, čistoty a panenství.“

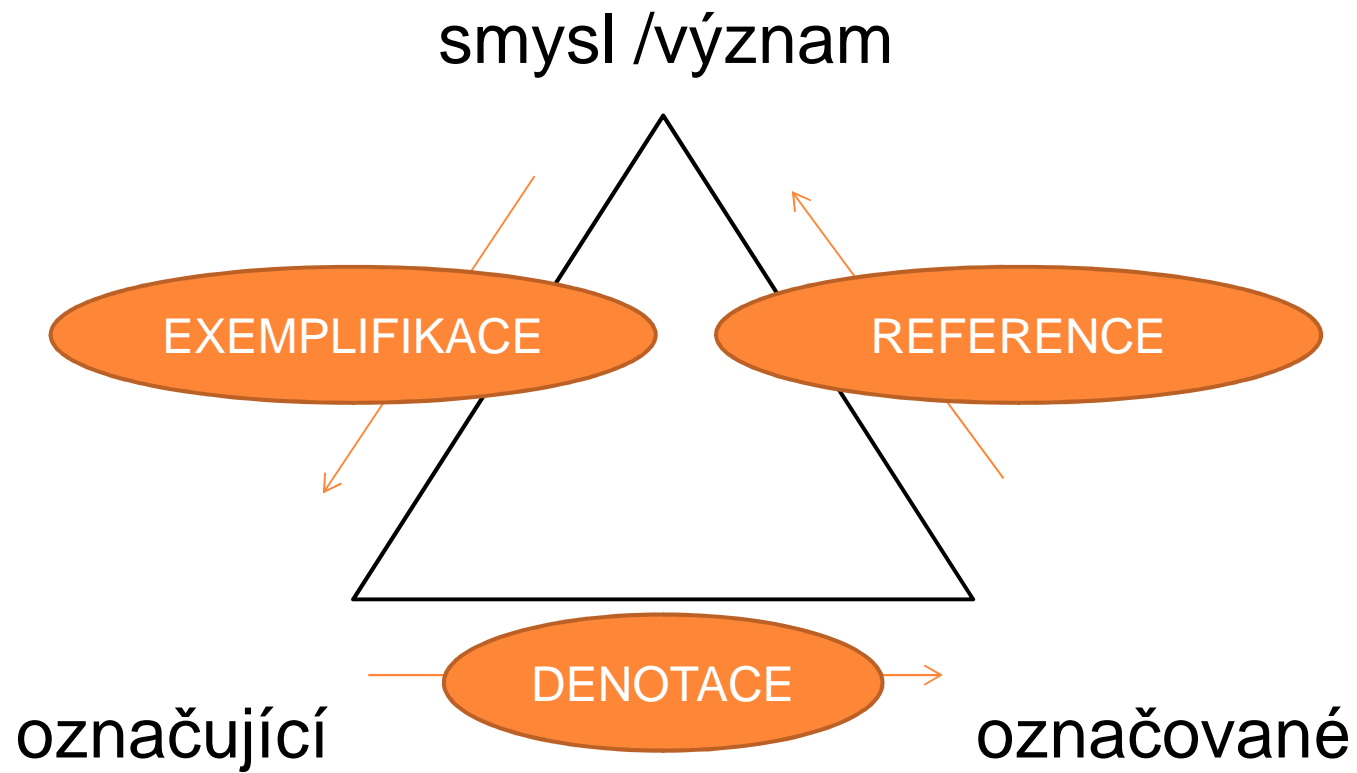

Reprezentace

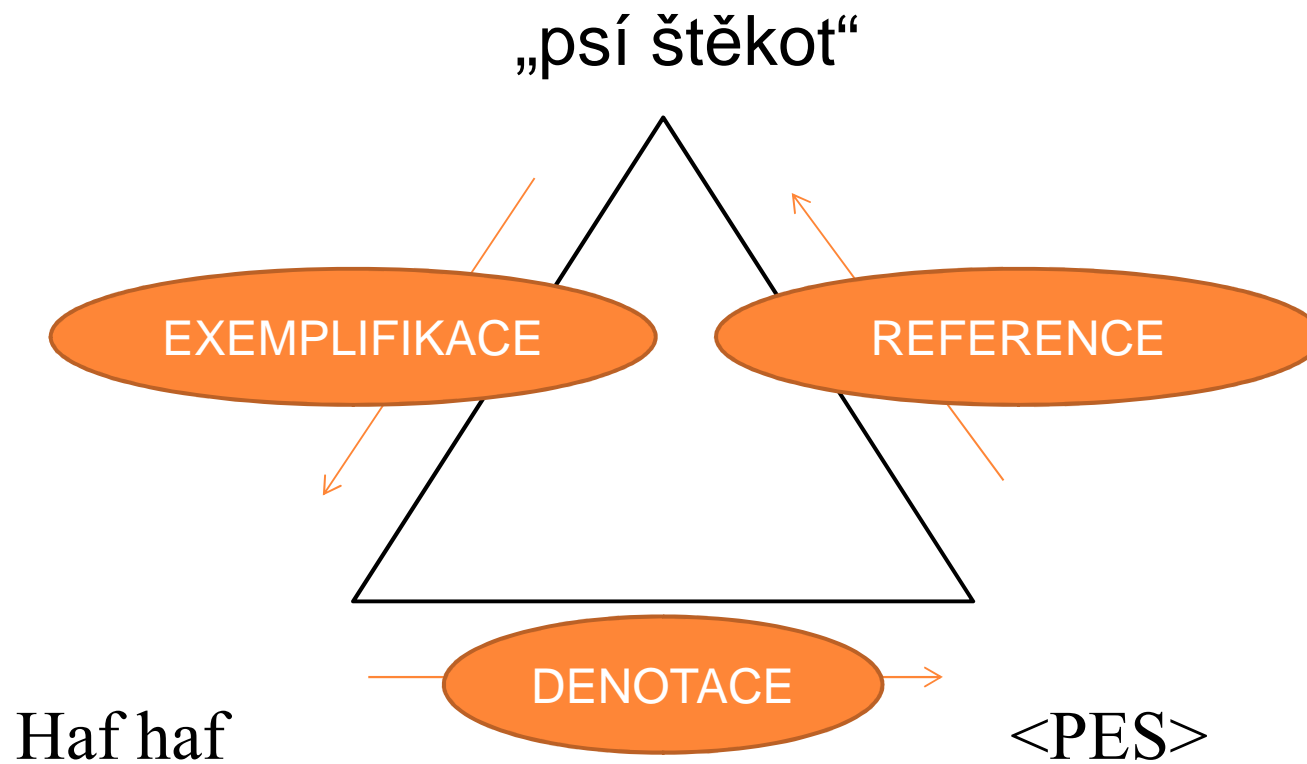

René François Ghislain Magritte (1898 – 1967)

Reprezentace

Reprezentace

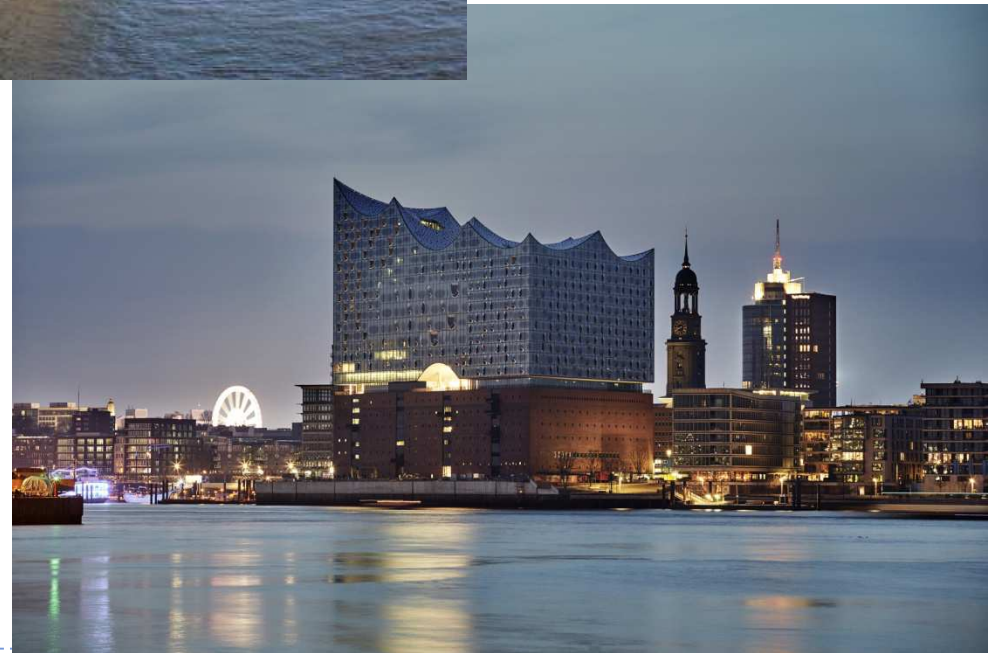

Umělecké dílo jako znak

- ▶ (JM): Podobně jako jazyk má i umělecké dílo povahu znaku; tím se liší zejména od „výrazu“ (expresse)... umělecké dílo nelze identifikovat s duševním stavem jeho původce ani s žádným s duševních stavů, které vyvolává u subjektů, které je vnímají...
- ▶ (JM): Znakem se jeví umělecké dílo:
 - ▶ ve svém vnitřním složení
 - ▶ ve svém vztahu ke skutečnosti
 - ▶ ve vztahu ke společnosti
 - ▶ ve vztahu ke svému původci
 - ▶ ve vztahu ke svému vnímání

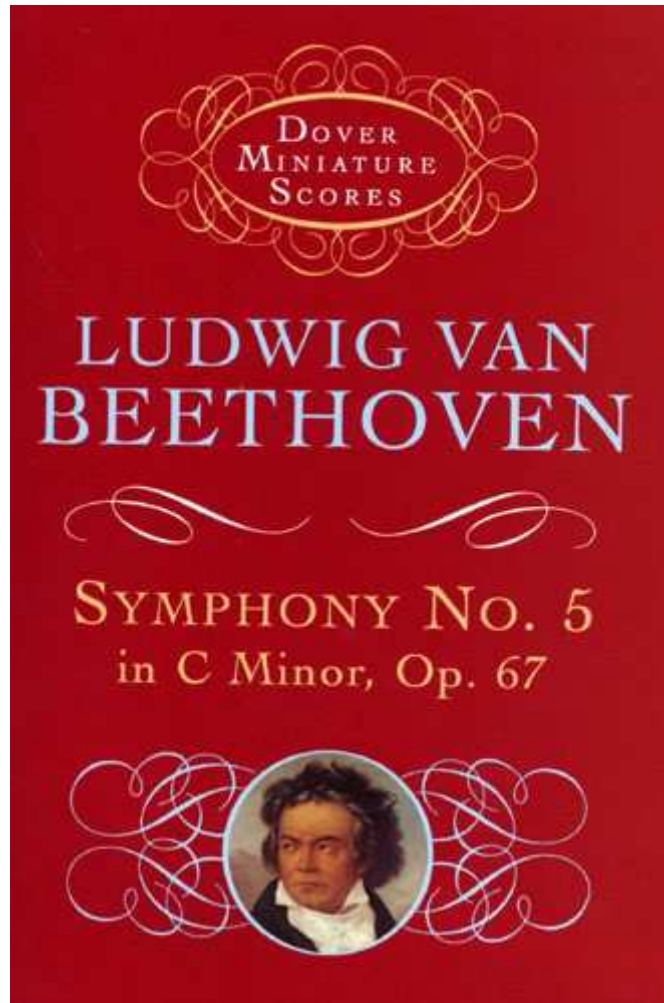
Do stmívání
nad mořem bílý záblesk —
výkřik divoké kachny

Problém identity

- ▶ (JM): Dílo existuje plně pouze v procesu interpretace
- ▶ Otázka identity díla
- ▶ TYPE / TOKEN

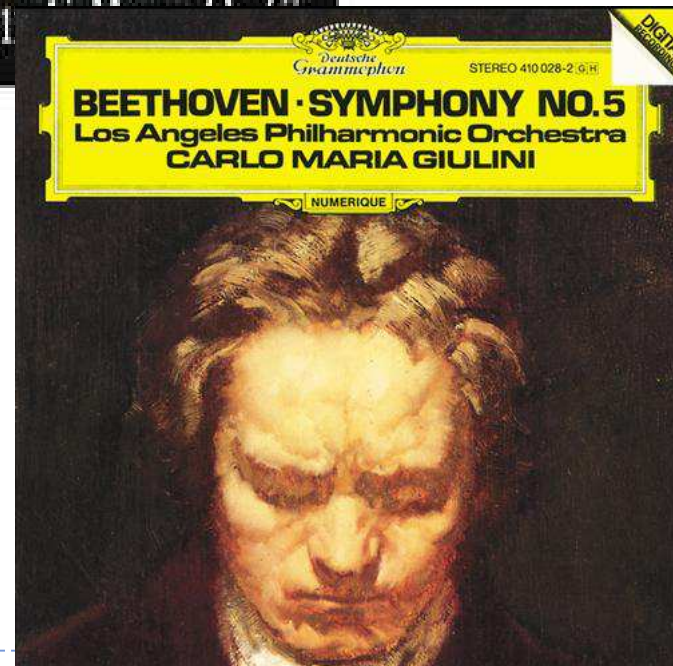
(TYPE)

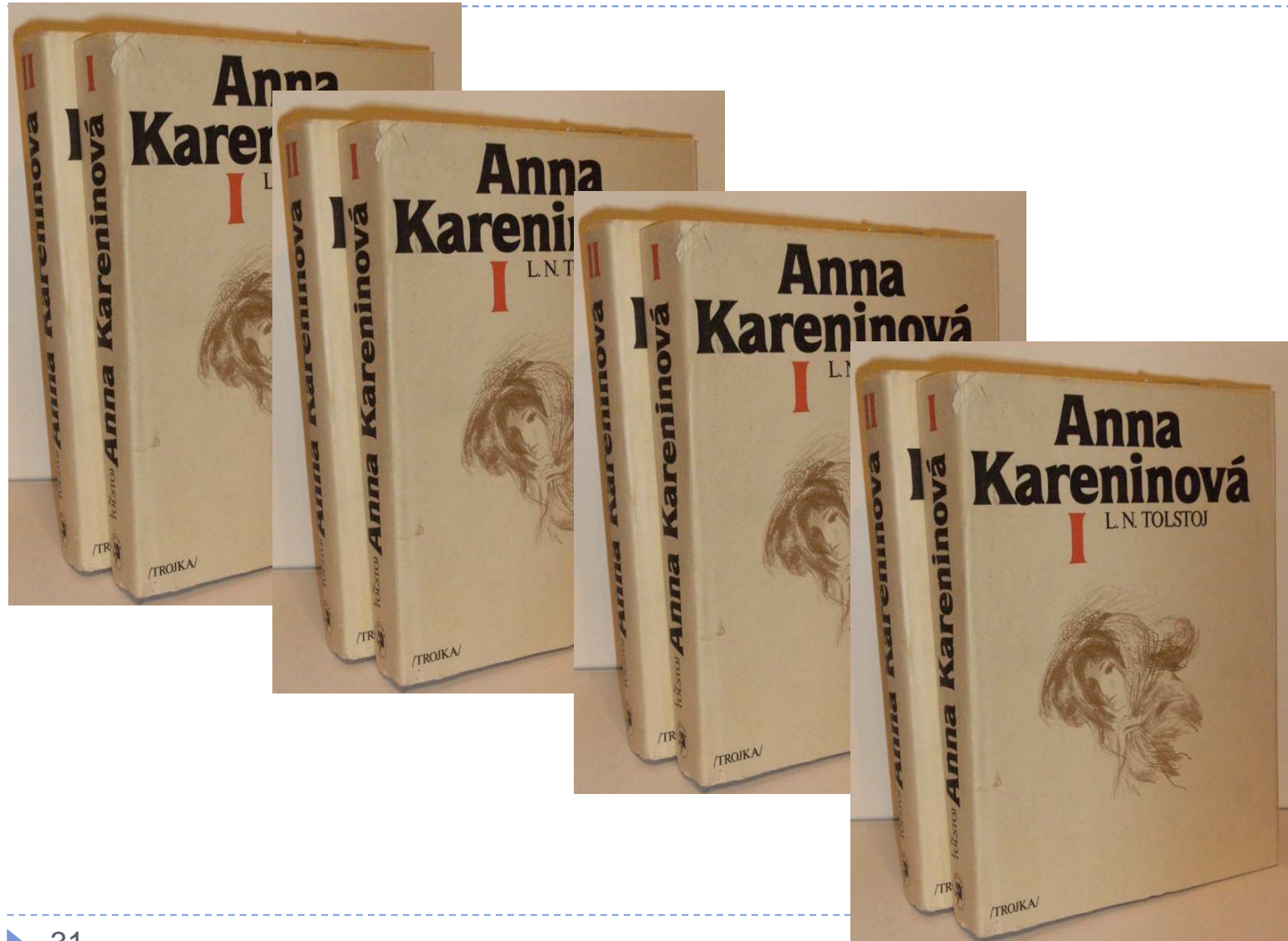
Allegro con brio.

The musical score is for the first few measures of the symphony. The tempo is marked 'Allegro con brio.' The key signature is three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 2/4. The instruments listed are Flauti, Oboi, Clarinetti in B., Fagotti, Corni in Es., Corni in Es., Timpani in C.G., Violino I., Violino II., Viola, Violoncello, and Basso. The score shows the characteristic 'fate' motif in the strings and woodwinds, starting with a forte (*ff*) dynamic. The Flauti and Oboi parts are mostly rests. The Clarinetti in B. part has a forte (*ff*) dynamic. The Fagotti part has a piano (*p*) dynamic. The Corni in Es. parts are mostly rests. The Timpani in C.G. part is mostly rests. The Violino I. and II. parts have a forte (*ff*) dynamic. The Viola part has a forte (*ff*) dynamic. The Violoncello part has a forte (*ff*) dynamic. The Basso part has a forte (*ff*) dynamic.

TOKEN

TOKEN / ...TYPE (?)

Několik pojmů z oblastí sémiotiky umění

- ▶ Ikoničnost umění
- ▶ Transparentnost
- ▶ Realistická média
- ▶ Ostenze
- ▶ (Fikční světy, Naratologie, a další)

